

ישיבת הר עציון בית מדרש האלקטרוני (ב.מ.א.)
*****

שיחות ראשי הישיבה
*****

פרשת נח

שיחה מאת הרב עמיטל שליט"א

סוכמה על ידי ירמי שפירר

"אלה תולדות נח נח איש צדיק תמים היה בדרתיו את האלהים התהלך נח ... ויאמר ה' לנח
בא אתה וכל ביתך אל התבה כי אתך ראיתי צדיק לפני בדור הזה" (בראשית ו', ט, ז', א).
רש"י על הפסוק הראשון בפרשה (בראשית ו', ט) מצטט את המדרש המתייחס לתוספת
"בדרתיו" המתארת את צדקותו של נח.

"יש מרבותינו דורשים אותו לשבח, כל שכן אילו היה בדור צדיקים היה צדיק יותר ויש
שדורשים אותו לגנאי: לפי דורו היה צדיק, ואילו היה בדורו של אברהם לא היה נחשב
לכלום".

בהסברו לחלק השני של הפסוק "את האלהים התהלך נח" רש"י ממשיך לפרט על
היחס בין נח לאברהם:

"נח היה צריך סעד לתומכו אבל אברהם היה מתחזק בצדקו מאליו".

השוואה בין נח לאברהם מתבקשת מאלוהים. שניהם, גם נח וגם אברהם, יצרו קשר
ייחודי עם ה' לאחר משבר של עשרה דורות. אולם אם אנו בוחנים את מהלך חייהם, במיוחד
לאור המדרשים והזוהר, ניתן לגלות הבדלים משמעותיים בין שני אישים אלו. את ההבדלים
ביניהם ניתן לתמצת לשניים:

- 1) נח היה תוצר של סביבתו. הוא גדל וחי באותה סביבה בה גדלו שכניו. אברהם, לעומתו,
נותק מסביבתו הטבעית והגיע לסביבה (ארץ כנען) כזר.
- 2) נח ואברהם פיתחו מערכת יחסים הפוכה עם בני סביבתם. בעוד נח מבודד עצמו מבני
דורו, אברהם מחפש ליצור קשר עם ההמון בנושאו את דבר האלהים.

ההבדל השני מודגש על ידי השוואת אירועים מקבילים בחייהם של נח ושל אברהם.
בנח נאמר: ויאמר א-להים לנח קץ כל בשר בא לפני כי מלאה הארץ חמס מפניהם והנני
משחיתם את הארץ עשה לך תבת עצי גופר קנים תעשה את התבה וכפרת אתה מבית ומחוץ
בכפר... ויעש נח ככל אשר צוה אתו א-להים כן עשה" (שם ו', יג, י"ד, כב)

ואילו באברהם: "ויאמר ה' זעקת סדם ועמרה כי רבה וחטאתם כי כבדה מאד ארדה
נא ואראה הכצעקתה הבאה אלי עשו כלה ואם לא אדעה ... ויגש אברהם ויאמר האף תספה
צדיק עם רשע אולי יש חמשים צדיקים בתוך העיר האף תספה ולא תשא למקום" (שם י"ט,
י"ח, י"ט, כ"ג, כ"ד).

גם לפני נח וגם לפני אברהם הציג א-להים את רשעות בני דורם ואת דבר החורבן
הנגזר עליהם. אולם בעוד אברהם מבקש ומתפלל בעד אנשי דורו, נח שותק ומבצע את מה
שאמר לו א-להים.

הזוהר מסביר את התנהגותו של נח. נח חשש שאם יתפלל בעד אנשי דורו עתיד הוא
להיות נדון איתם. כיצד יש להבין את דברי הזוהר האלו? האם נח לא קיבל הבטחה מפורשת
לבטחונו האישי?

נראה שיש להבין את דברי הזוהר כמבטאים עמדה עקרונית ביחס לתפילה. כאשר
אנו מתפללים, בין אם זה עבור אדם מסויים ובין אם זה עבור דור שלם, אנו חייבים להבין
אותו, להיות קשובים לקשייו ולמאבקיו. נח חשש שתפילתו תגרום לו להבין יותר טוב את
דורו ומניעיו ובכך הוא יתקרב אליהם יותר. הוא חשש שאז הוא יושפע על ידי דורו. בניגוד
אליו אברהם מבין את עולמם של אנשי סדם ובכל זאת הוא מתפלל עליהם בכל כחו.

מעניין, שהזוהר מספר שבסופו של דבר התקומם נח כנגד מידת הדין. בעת יציאתו מן התיבה כאשר נפגש נח לראשונה בהרס ובחורבן שסביבו, הוא צועק: "האם אלו רחמין?". "וא-להים עונה לו: "במשך מאה ועשרים שנה (זמן בנייתה של התיבה) חיכיתי לתפילותיך". הזוהר נותן ביטוי לטרגדיה של נח כאישיות. לנח היה הכח להציל את בני דורו: הוא היכיר את דורו, את השפה ואת התרבות שלהם. הוא היה אחד מהם ולא זר, אולם במקום להלחם עליהם הוא פשוט התנתק ויזר.

מה ראה נח בדורו שהוביל אותו לדרך תגובה כזאת? הגמרא בסנהדרין (קח). מתארת את המקור לרשעותם של בני דורו: "דור המבול לא נתגאו אלא בשביל טובה שהשפיע להם הקב"ה". רמת חייהם הגבוהה גרמה להם להתרחק מא-להים "והיא גרמה שאמרו לא-ל יסור ממנו ודעת דרכיך לא חפצנו מה שדי כי נעבדנו ומה נועיל כי נפגע בו".

המדרש מדגיש את סגנון החיים של דורו של נח. הטכנולוגיה התפתחה לרמה כזאת שעל פי המדרש גררה שפע כלכלי וכמעט לא הצריכה אותם לעבוד. רבי צדוק הכהן מלובלין מעיר שדורו של נח נהנו מעודף זמן פנוי. מה יכול היה נח להשיג באווירה תרבותית כזאת, עם שפע של פנאי, אך בלי שום שאיפות רוחניות? יתכן שנה חשב לעצמו: "אני לא אוכל להשפיע על אנשים בעולם כזה. א-להים עצמו צריך לשנות את המציאות".

אם רבי צדוק הכהן היה חי היום הוא היה יכול לאפיין את דורנו כדור שיש לו יותר מדי זמן פנוי. אנו מתפללים לזמן פנוי על מנת להגשים את שאיפותינו הרוחניות אבל מה עם אותם אנשים שלא נחשפו עוד לתורה ולערכיה, ואם אלו שאף דוחים אותה ומתנגדים לה? כיצד הם מנצלים את שפע הזמן הפנוי? האם כל מה שנותר להם לעשות הוא לפתח תחביבים?

נח בודד עצמו מדורו ומצא עצמו מבודד בתיבה. אברהם לימד אותנו גישה שונה לחלוטין. א-להים יעזור לאדם לפתח ולתקן את העולם, אולם רק לאחר שהאדם ייקח את האחריות על סביבתו ועל העולם בעצמו.

(ליל שבת, פרשת נח, התשנ"ז)

*****

כדי להרשם יש לשלוח בקשה לכתובת

MAJORDOMO@ETZION.ORG.IL

עם התוכן:

. GET YHE-TEST H-SUBSCRIBE

קיימת גם מערכת שיעורים באנגלית. כדי לקבל רשימת השיעורים, יש לשלוח בקשה לכתובת:

LISTS@VBM-TORAH.ORG

עם התוכן:

. GET YHE-ABOUT COURSES

בשאלות אפשר לפנות למשרד הישיבה 02-9931-456 ולבקש את משרד האינטרנט, או לכתוב

לכתובת YHE@JER1.CO.IL

*****

כל הזכויות שמורות 1998 ישיבת הר עציון